

Åke Hellman

Dragspelaren Åke Hellman är en flitigt engagerad spelman.

Han är också en av de ytterst få människor som kan gå, prata, spela och sjunga samtidigt!

I år var det 33:e året han gick omkring på båtmässan Allt för Sjön med sitt dragspel.

Där passar han perfekt! Hela han utstrålar skärgård, sommar, båtliv och sol.

TEXT OCH FOTO: MISSE LJUNGSTRÖM

Så här har vi sett spelmannen Åke Hellman på båtmässan Allt för Sjön i 33 år nu. Och i sommar spelar han på olika båtar som vanligt, bland annat på skärgårdskryssningarna på Birka Paradise i juni.

Åke Hellman fyller 70 år i år men är full av energi! Jag träffar honom i hans hem på Norrmalm i Stockholm. Här har han och hustrun/kompanjonen/låtskrivaren May-Britt bott i snart 40 år och förvandlat de tre döttrarnas rum till funktionella arbetsrum vartefter de vuxit upp och flyttat hemifrån. Här trivs de bra men en otäck och trist händelse för sex år sedan förstörde för en tid trivseln i hemmet. Det var när en felaktig elinstallation orsakade en närmast explosionsartad brand och en stor del av deras hem försvann. Värst av allt var att alla omkring 3 000 böcker och alla möbler förstördes, alla lampor och många tavlor och samtliga original av inspelningsband, databand och mastertapes.

Åkes dragspel skadades allvarligt men gick som tur

var att reparera. Foton på barn och barnbarn klarade sig men blev kolsvarta av sot. Något som tröstade lite i all förstörelse.

– Mina noter stod i pärmar i ett skåp och klarade sig ganska bra även om de är sotskadade, säger Åke och visar sitt välfyllda arbetsrum där det finns tusentals mappar med notblad och texter.

Åke har "alltid" gjort egna melodier! Redan som liten grabb spelade han dragspel och lärde sig tidigt att läsa noter. Pappa Lennart spelade också dragspel och hittade gärna på egna melodier, bland annat de första melodislingorna till *Ingmarsövalsens*, som Åke utvecklade och tecknade ner på notblad. Den skapades under en kräftskiva i mitten av 1950-talet och var omätligt populär. Det fanns inte en dragspelskväll på Ingmarsö >>

Åke och May-Britt Hellman tillbringar sin vintervardag bland dragspel och noter i hemmet i Stockholm. Men när våren kommer far de helst ut till sin "sagoö" Ingmarsö.

När Grönskärs fyr återinvigdes och tändes år 2000 framförde Åke sin hyllningssång Östersjöns Drottning. Skådespelaren Lennart R. Svensson, landshövding Ulf Adelsohn och tillsynsmannen Erik Sundström lyssnade intresserat.

på 1950-talet då inte den ljud ut över fjärdarna och för oss, som var sommarboende på Ingmarsö förr, blev den förstas öns alldeles egen sång.

*"Ingmarsö, sagoö.
Varje pojk, varje mö
längtar jämt, varje vår,
till din strand, varje år.
Ingmarsö, sagansland.
Du är vårt Samarkand.
Ingen kan, såsom du
ge oss allt vi önskar nu."*

KANSKE VAR DET BARA en lyckträff att Åke och hans familj kom just till Ingmarsö. För att göra den ganska typiska historien om hur sommarfolket hittade ut i skärgården kort, var det så att hade Åkes morföräldrar sedan 1917 drivit caféet Kronblads, som Åkes pappa och mamma tog över 1948 och i dag heter Blecktornskällaren. Dit kom skärgårdsbor och sålde fisk, potatis, grönsaker och svamp. En av dem var Ingmarsöbon Georg Söderberg, som var leverantör under 1940-talet. Åkes föräldrar kände till Ingmarsö lite eftersom de hälsat på goda vänner där flera somrar. De ville gärna hyra något eget sommarställe och genom Georg Söderberg fick de reda på att "nybygget" på Norra Ingmarsö var möjligt att hyra.

Där blev de kvar i många år och trivdes så bra på ön att de senare köpte egna stället Bernhardsro nära södra Ingmarsö brygga.

Åke hittade förstas kompisar på Ingmarsö som alla spelade dragspel till husbehov och det spelades friskt. Det gick många båt färder till danserna på Möja, Finnhamn, Äpplarö och Gistholmen då de glada dragspelare gossarna hade med sina spel och musiken dansade fram i takt med båtarnas dunk över fjärdarna.

Åke inspirerades av allt skönt på öarna och vad sommaren och skärgården hade att erbjuda och diktade visor och han komponerade musik av hjärtans lust. Hans musikaliska karaktär som skärgårdsspelman växte vartefter åren gick och nu är det svårt att tänka sig honom utan saltstänk, skärgård, sång och dragspel.

SEDAN 1970-TALET HAR Åke kunnat försörja sig på sin musik. Att spela på ärevördiga segelsällskapet Vikingarnas möten, Skärgårdskryssarförbundets regattor, skärgårdskryssningar med Sommar & Sol-rederiet, invigningar och fester med Hasse Wallman, båtmässorna, kändiskräftskivor med Kent Finell på Golden Hits, legendariska Waxholmskrögaren Åke Söderquists Badholmen och många fler ställen, blev hans levebröd.

Han blev helt enkelt något av kändisarnas dragspelare!

Bland annat anlätades han att spela gamla Harry Brandelius-låtar under rockartisten Jerry Williams 50-årsdag. När musikern Anders Berglund kom som gäst till festen blev han förvånad och undrade vad i hela friden Åke gjorde där. "Ja, proffsen jobbar!" kontrade Åke med sitt glada skratt. Ett varmt, bullrande

och generöst skratt, som speglar hans personlighet och antagligen bidrar till en stor del av hans framgångar. Han är nämligen något så sällsynt som en prestigelös man. Han tränger sig inte på utan är med så länge det passar. Han får människor att spänna av och känna sig bekväma. Han och hans dragspel gör sig bra hos såväl säkerhetschefer, politiker och ambassadörer som seglare, kungen och artister.

”ÅKE ÄR EN NATURKRAFT”, skriver Gröna Lunds legendariske artistchef Ove Hahn i tidningen *Dragspelsnytt* år 1993. Då har Åke både spelat in skivor, skrivit visbok och blivit pappa till tre döttrar. Första skivan *På Bryggan* med *Ingmarsövalsens* kom 1977. När andra skivan *För Fulla Segel* lanserades 1979 skrev Ove Hahn så här: ”Åke fullkomligt frustar av sjungarglädje, gott humör, sjutusandjävlar, glädje över alla öar och brott-sjöar, lycka över tillvaron i havsbandet. Så till den grad att det uppväger sångliga brister – och sådana finns det gott om!”

Jo, Åkes frustande spelglädje smittar av sig och det är lätt att bli glad i hans närhet. Om hans musik vore målningar skulle de vara i ”Kulans” eller Olle Olsson Hagalunds stil – härligt färgglada och romantiskt naivistiska. Kanske kan man beteckna honom som en naturromantiker både när det gäller text och musik. Allt inspirerar honom; de vita båtarna, Saxarfjärden, Dalarö skans, solnedgångar, segel, kanoner eller hembygdsgården Lurkan på Ingmarsö. Och May-Britt hänger med och gör texterna när Åke bara helst vill spela.

Åke berättar och berättar! Han känner alla på Ingmarsö och kallar också alla vid namn när han berättar sina många Ingmarsöminnen, som i dag är just det som ligger nära till att tala om.

Han har givetvis också gjort melodier (och May-Britt texter) om många av öborna. De har givit visorna namn som *Berättelsen om Erland Janssons sikfiske*, *Rigmors polka*, *Annas vals*, *Gustens schottis*, *Stina Janssons hambo*, *Erlands schottis*, *Bertils snoa* och *Kalle sitter och målar*.

Åke har en målande historia att berätta om varje visa och just det tillfälle den skapades.

Eftersom det handlar om mer än 40 år av skapande är det inte helt enkelt att följa med honom i alla turer i berättandet. Jag tar fel på tiotals år och han spänner ögonen i mig och rättar glatt.

Och han sprudlar av entusiasm, spelglädje och en outröttlig energi.!

Sedan 1997 får han också utlopp för sin musikala energi i föreningslivet i och med att han då blev kraftfull ordförande i Sveriges Dragspelares Riksförbund.

ÅKE FORTSÄTTER ATT BERÄTTA och menar att hans minnen från Ingmarsö inte alls enbart är sommarminnen.

– 1958, tror jag det var, ringde Sven Karlsson mig i och bad mig komma och spela ishockey i Ingmarsö Hockeylag som utmanats av Ljusterö inför invigningen av nya ishockeyrinken. Den låg på ängen invid vägen mot Laggarsvik om jag minns rätt. Vid den tiden hade jag vistats på Ingmarsö nästan tio år så Ingmarsöborna tyckte jag tillhörde dem och med fog kunde vara med i deras lag! ”Ta med dig brorsan Göran och kom”, vädjade Sven. ”Ljusteröborna har utmanat oss på Ingmarsö bara för att vara säkra på att vinna. Vi kan ju varken åka eller stå på skridskorna!”

Min pappa Lennart som arbetade i Svenska Ishockeyförbundet kom med tillsammans med Leif Österberg reservmål-vakt i Hammarby och broder Göran som spelade i tv-pucken för Stockholm just då. Man kan säga att Ingmarsö var väl förstärkt för att klara av motståndet från Ljusterö hockeylirare.

Jag var elit-spelare i Hammarby IF allsvenska ishockeylag då och spelade i Stockholms Juniorstadslag samt var aktuell vid uttagningarna till Svenska Juniorlandslaget där jag var med och blev Nordisk Juniormästare 1959, nu för tiden kallat Småkronorna.

Matchen mot grabbarna på Ljusterö blev en härlig upplevelse och show som det påminns om än i dag.

Att se Ingmarsökillarna Lasse, Bosse, Per Oskar, Hans, Anders, Sven, Bror, Gunnar m fl ge järnet på isen, ett ”jävlar anamma” nu tar vi dom går aldrig att glömma!

UNDER SOMMARHALVÅRET SITTER DOCK Åke och May-Britt helst i sitt eget paradiset vid ”Paradiset”, den lilla arkipelagen vid Kålgårdsön och Finnhamn och musicerar.

– För mig är det så att Ingmarsö har blivit min hembygd i själ och hjärta. Som skärgårdsspelman har jag funnit mitt paradiset på alla vis – Ingmarsö Sagoö!, säger Åke lyriskt.

Det är också många i fritidsbåtar som legat här kring Jolpan och lyssnat till Åkes stämningsfyllda dragspel i sommarnatten. Mycket mer skärgård kan det inte bli! ■